

Til Beskæftigelsesministeriet

Cc
Forsvarsministeriet
Forsvarets Personalestyrelse

København, den 9. juni 2023

Soldaterlegatets bemærkninger til forslag om ændring af Lov om arbejdsskadesikring.

Vi tillader os at fremsende bemærkninger angående dele af lovforslaget med særlig og væsentlig betydning for **veteransager**, selvom vi – mod forventning – ikke har modtaget forslaget i høring.

Forslaget udmønter den politiske aftale fra september 2022 med henblik på "forenkling" mv. af behandlingen af alle arbejdsskadesager. I samme aftale ville man forbedre behandlingen af veteransager efter en nærmere udredning. Denne blev forsinket af valget, og ved regeringsdannelsen overgik resortansvaret for veteransager til Forsvarsministeren. Herefter er arbejdet hermed tilsyneladende gået i stå.

Alligevel gennemføres nu regler, som har en – ubegrundet og unødvendig - negativ virkning for især psykisk skadede veteraner, som i forvejen må kæmpe for anerkendelse og erstatning. De er blevet glemt i den – efter vores opfattelse – ensidige og overvægtede hensyntagen til myndighedernes effektiviseringsmål, som gennemgående beskrives i lovbemærkningerne. Der er som bekendt tale om svært ramte, ofte udsatte og sårbare mennesker, og veteranerne (samt persongruppen i Særloven og ellers ansatte i politi og redning o.l.) er blandt de meget få, som reelt kan få anerkendt en psykisk arbejdsskade, jf. også at de eneste psykiatriske diagnoser på erhvervssygdomsfortegnelsen er PTSD og depression efter krigsdeltagelse.

Veteransager er komplekse og behandles i AES' veteransekretariat. AES og Ankestyrelsen er vel vidende om de vanskeligheder og fejl, som disse sager er behæftet med. Hvilket Soldaterlegatet gennem årene har dokumenteret og været i løbende og god dialog om med beskæftigelses- og forsvarsministrene. Det kan man desværre ikke spore nogen overvejelser om i ændringsloven.

Vi skal i det lys særligt fremhæve følgende punkter i forslaget som meget problematiske:

§ 1 nr. 46 m.fl. – Stramning af betingelserne for genoptagelse indenfor 5 år m.v.

§ 1 nr. 52 – begrænsning af søgsmålsadgang og -frist.

Ifølge Ankestyrelsens redegørelse juni 2022 afgjorde de i 2021 64 veteransager om *anerkendelse af erhvervssygdom* (inkl. Særloven). Det er under 1 % af alle sager (og kan ikke hos hverken AES eller Ankestyrelsen forårsage betydeligt ressourcetræk).

Men ca. halvdelen af veteransagerne blev omgjort, herunder ved hjemvisninger (inkl. til forelæggelse for erhvervssygdomsudvalget).

Det er bl.a. sket på baggrund af Vestre Landsrets principielle dom af 26. juni 2020 om årsags-sammenhæng og bevisvurdering. Der er flere eksempler på afgørelser af generel betydning, hvor myndighederne har taget fejl, og veteranen får medhold. En anden dom fra Herning byret af 2. marts 2022 anerkendte en veterans PTSD som arbejdsskade, og statuerede, at AES og Ankestyrelsen havde afvist under forkert retsanvendelse vedr. behandling og vurdering af samvirkende belastninger hos flere arbejdsgivere. Ankestyrelsen har det til trods valgt ikke at udsende en principmeddelelse, hvorefter vi ser en anden aktuel afgørelse fra AES, som igen fejlbehandler og tilsidesætter dommen.

Soldaterlegatet har blandt vores støttesager p.t. opgjort 21 retssager om Ankestyrelsens afvisninger, hvoraf hele 9 sager blev genoptaget administrativt i Ankestyrelsen og hjemvist, bl.a. efter forelæggelse for Retslægerådet, og derefter anerkendt i AES, hvorefter retssagen blev hævet. 1 sag blev hævet og afsluttet og 1 blev tabt ved dom. Der verserer aktuelt 10 retssager: 3 er genoptaget hos myndighederne og afventer ny afgørelse, medens retssagen beror. 7 sager afventer Retslægerådet eller dom.

Man kan således på ingen måde påstå (jf. lovbemærkningerne), at der føres overflødige eller unødvendige retssager (eller klagesager), tværtimod.

Der er heller *ingen* veteraner, som forsøger at "omgå" administrativ rekurs (jf. lovbemærkninger).

De PTSD-ramte veteraner (som tillige kan have fx personlighedsforstyrrelser og kombinationsdiagnoser) har lidelsens karakteristika som bl.a. kognitive udfordringer, undgåelsesadfærd og isolationstendenser; de kan ofte intet overskue i dagligdagen og i dårlige perioder, "tør" ikke åbne post, kan ikke overholde aftaler mv. Et afslag på anerkende kan forstærke en "nedtur" - og de kan have meget svært ved at opsøge hjælp og professionel bistand (hos fx fagforbund, Veterancentret, retshjælp/erstatningsadvokat). De kan ikke på egen hånd overholde frister, bedømme hvilke oplysninger, der er nødvendige for klage og genoptagelse, endsige dokumentere dem og sandsynliggøre deres relevans for afgørelsen.

Det sker meget sjældent, men bør fortsat være muligt at indbringe AES' afgørelser for retten, hvis klagefristen til Ankestyrelsen er sprunget (og Ankestyrelsen ikke kan bortse herfra efter den strenge praksis). Der foreligger ikke en tilstrækkelig afvejet og god grund til at afvige fra den almindelige korte forældelse på 3 år. En 1 års frist til at anlægge en sag er alt for kort, også i forhold til den meget lange sagsbehandlingstid for ansøgninger om fri proces, evt. i 2 instanser.

Samlet set er det således særdeles betænkeligt, at man overhovedet vil forringe disse udsatte veteraners retsstilling ved at indskrænke deres genoptagelsesmuligheder, såvel som deres søgsmålsret - ovenikøbet samtidigt.

Vi går i øvrigt ud fra, at de påtænkte nye strengere betingelser for genoptagelse indenfor 5 år mht. bevisbyrdekravet for skadelidte ikke skal fortolkes og anvendes snævrere end det, der (også efter 5 år) gælder ved genoptagelse på ulovbestemt grundlag ("en vis sandsynliggørelse"), jf. retspraksis (Højesteret og Folketingets Ombudsmand). Vi foreslår, at formuleringen af den nye ASL § 41 stk. 1 tydeliggøres ved at ændre: "... vil føre til genoptagelse" til "*kan* føre til genoptagelse af en ændret materiel afgørelse, og...".

Angående fysisk skadede veteraner, særligt fremtidig dækning af behov for hjælpemidler:

§ 1 nr. 4 - Kapitaliseringsfaktor ændres fra udmåling indtil pensionsalder til livslangt behov, og § 9 stk. 3 - Ikrafttræden.

Forbedringen er Soldaterlegatet selvsagt tilfreds med på baggrund af vores advokatgennemgang af en række sager om proteser til amputerede veteraner hos Forsvarets Arbejdsskade- og Erstatningskontor og dialog med Forsvarets Personalestyrelse og Forsvarsministeriet.

De berørte veteraner vil dog blive skuffede over, at lovforslaget alligevel ikke giver dem ret til at få genoptaget deres sager med henblik på gunstigere omberegning, idet de hidtil er blevet udsat for underkompensation. De er typisk unge og særligt aktive med varierede behov for personlige hjælpemidler, herunder proteser, og forventer det optimale udstyr og slider det relativt hurtigt. Der er tale om en afgrænset gruppe af soldater, som blev sårede ved fortrinsvis mineulykker i Afghanistan, og lignende voldsomme missionsskader kan ikke forventes fremover.

Det bør være ligetil at tilgodese disse veteraners særlige og rimelige behov bedst muligt! Vi forslår derfor at ændre bemyndigelsen og/eller ikrafttrædelsen på dette punkt, således at der gives hjemmel til, at man i kapitaliseringsfaktorbekendtgørelsen kan fastsætte, at veteraner, som er kommet til skade og har fået udmålt fremtidige udgifter til bl.a. proteser før 1. juli 2024, kan blive omfattet af den forbedrede kompensation via genoptagelse.

Ad § 1 nr. 8 og 29 - nyt og standardiseret erhvervsevnetabsbegreb i kombination med standardiseret årslønsfastsættelse:

Det bliver vilkårligt, hvilke tilskadekomne, der vil få mere eller mindre i erstatning for erhvervsevnetab end i dag. Både undtagelserne til den nye ASL § 24 stk. 1 i stk. 3 nr. 1 om erhvervssygdomme og nr. 4 om særlige professioner kan muligvis bringes i anvendelse for veteraner. På baggrund af veteranernes ganske særlige ansættelsesvilkår i Forsvaret skal vi kraftig opfordre til, at det undersøges og belyses, hvilken betydning forslagene får for veteraners erstatning for erhvervsevnetab sammenlignet med gældende regler og praksis.

På Soldaterlegatets vegne

Thore Clausen
Sekretariatschef